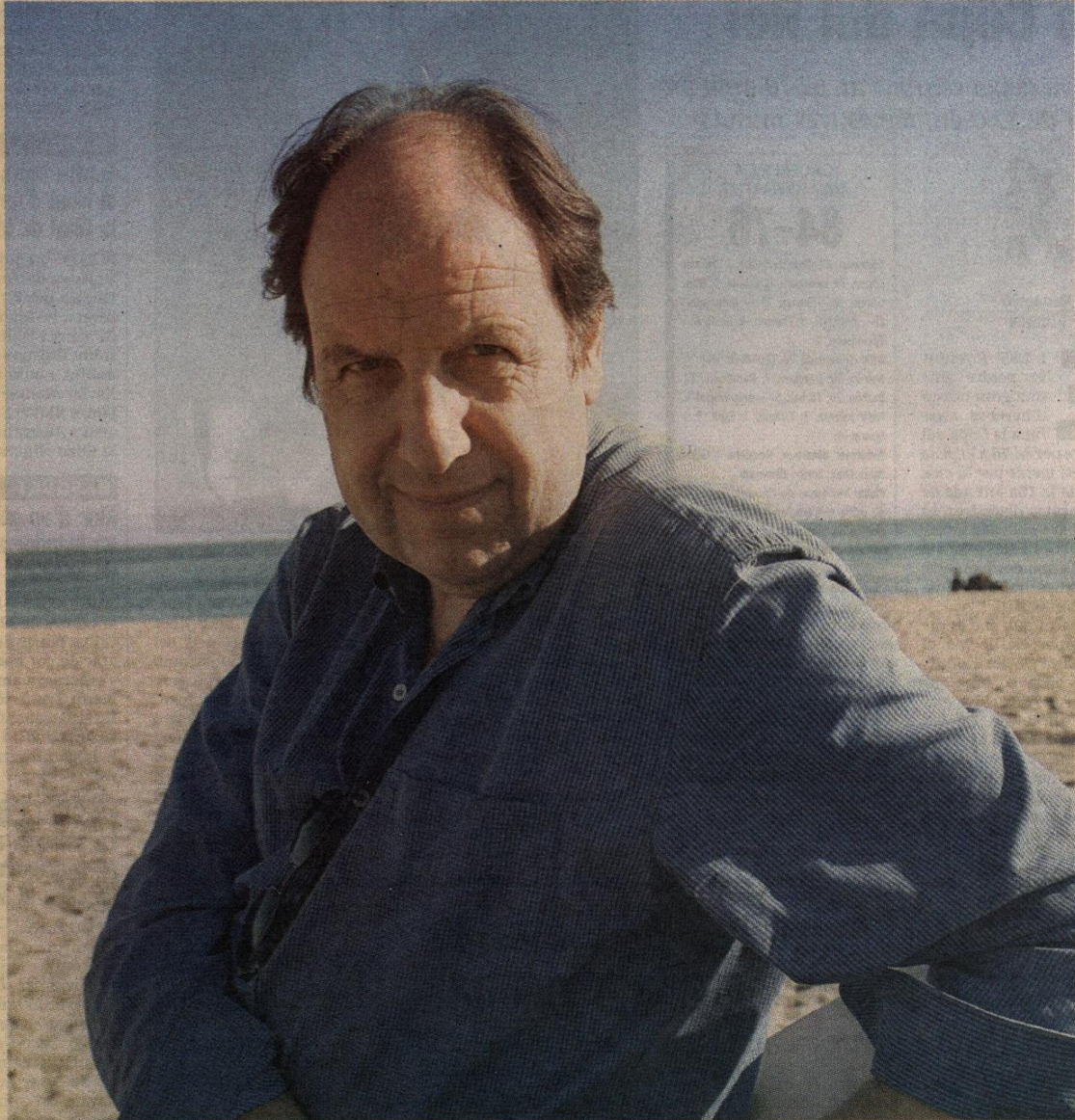

JOSEP MARIA POU

Joves promeses del còmic. La tira humorística ha estat un gènere bàsic en la història del còmic des dels seus orígens. Arran de la recent celebració del Quart Concurs de Tires Còmiques, reproduïm l'obra de les joves promeses de l'humor gràfic que han estat premiades en el certamen

Les efemèrides del 2003. L'inici de l'any és una bona època per reflexionar sobre l'evolució de la societat en períodes més o

menys rodons. En aquestes pàgines analitzem algunes de les notícies més importants que van fer història fa exactament cent, setanta-cinc, cinquanta, vint-i-cinc, vint i deu anys

Josep Maria Pou. Amb més de trenta anys d'experiència interpretativa al darrere, aquest actor nascut a Mollet de Vallès protagonitza fins a finals de juny l'obra teatral *Celobert*. En un futur immediat, la seva prioritat és estrenar-se com a director

aquest diumenge a **AVUI** diumenge

JOSEP MARIA POU

“EL MILLOR ACTOR SEMPRE ÉS EL MÉS VELL”

UN REGNAT DE MÉS DE 30 ANYS

“Els actors creixem com a persones a través dels personatges que interpretem”

TEXT: PEP TUGUES

(Entrevista publicada a l'AVUI DIUMENGE el 5 de gener de 2003)

***Tom:** Em dius a mi que sóc un monstre. Em dius que sóc culpable. Que li amargo la vida a aquella perla del meu fill. Però la diferència és que jo, com a mínim, ho reconec. Almenys aquest vespre ho he assumit. Tu, en canvi... hòstia!... És com parlar amb una persona il·luminada. Jo no he vingut al món per ser un collons de missioner que experimenta per trobar la millor manera de viure mortificat.*

***Kyra:** ¿Creus que és això, el que jo faig? ¿Creus que és això, realment?*

Celobert (Skylight), de David Hare

Josep Maria Pou és un actor amb més de trenta anys d'experiència. Ha fet teatre, cinema, ràdio i televisió. Nascut a Mollet del Vallès, compagina la feina a Madrid i a Barcelona. Fins a finals de juny [2002] interpretarà Tom Sergeant, acompanyat per Marta Calvó i David Janer, dirigits per Ferran Madico, a l'obra *Celobert*, de David Hare, traduïda per Joan Sellent. Es representarà al Teatre Romea del 14 de gener al 30 de març, i després farà gira per Catalunya. Per després té projectes televisius i teatrals, però la seva prioritat, en aquests moments, és dirigir una peça teatral. Segurament, ha arribat el moment per fer-ho. D'experiència no n'hi falta i de passió tampoc.

-El teatre el va escollir a vostè, i no a l'inversa?

-N'estic convençut. Sóc racionalista, però algunes vegades sembla que el destí està escrit. Més que el teatre, potser han estat alguns personatges que m'han escollit. M'explico, citant un exemple: havia fet unes quantes vegades, com a pràctiques d'escola, el paper de Felipe IV de *Las Meninas*, de Buero Vallejo. El 1974, llegeixo al diari que TVE prepara un *Estudio 1* d'aquesta obra amb un repartiment estel·lar. Passa un mes, i hem telefonen el dia que començava el rodatge, per si podia incorporar-m'hi ja que l'actor escollit en un principi per fer de Felip IV havia patit un accident. Així vaig fer el meu primer paper de protagonista a la televisió. El personatge em va buscar.

-Crec que una cosa sembla li va passar amb el paper d'*Amado monstruo*, de Javier Tomeo.

-Cert. Va sortir publicada la novel·la, i en un pont aeri vaig llegir el text. Em va agradar moltíssim. Al cap de quatre mesos, em vaig assabentar que s'havia estrenat a París, i un temps després ens veiem a Madrid amb Jacques Nichet, el director, i li vaig dir que Kruger l'havia de fer jo, i així va ser. Després vaig fer dos espectacles més de Tomeo, *El Gallitigre* i *El Cazador de leones*. I espero fer algun dia *El castell de la carta xifrada*.

-Personatges en busca de l'actor. ¿Li ha passat més?

-Després de fer *Desig* de Josep Maria Benet i Jornet, el 1991, i *La corona d'espines*, de Sagarra, al Teatre Romea, vaig veure *Testament*, i vaig pensar que m'hagués encantat interpretar el paper de professor, però malauradament ja l'havien fet uns altres actors, tant a Madrid com a Barcelona. Un temps després me'l va oferir Ventura Pons per fer-lo al cinema.

-En les últimes funcions, *Arte* i *Celobert*, també ha estat així?

-Ja és diferent perquè en aquests casos jugo amb possibilitats reals que conec. Quan vaig veure *Arte* a Londres, vaig pensar que m'agradaria fer el paper de Marcos, i pocs dies després Josep Maria Flotats me'l va oferir, molt abans d'inaugurar el TNC, però aleshores no va poder ser. Estava fent *La verdad sospechosa*, amb la Compañía Nacional de Teatro Clásico. Amb *Àngels a America*, quan la vaig veure a Nova York, també vaig pensar a interpretar Roy Cohn, i així va ser. *Celobert* la vaig veure a Londres el 1995, vaig comprar el llibre al sortir del teatre, com sempre, vaig llegir-la i em vaig dir

que algun dia faria aquell personatge. Mai he fet cap pas, sinó que espero que el personatge em vingui a buscar.

-Els grans actors sempre arriben a aquest ofici per casualitat.

-Sembla que sí. Moltes biografies de grans actors expliquen que els porta al teatre un fet casual. De petit vaig tenir un contacte, com molts, molt important amb el teatre d'aficionats. Vaig fer els Pastorets, però vaig estudiar teatre per millorar la meva condició de locutor de ràdio.

-En totes les seves interpretacions hi posa molt passió.

-Sóc una persona absolutament apassionada. Avui, però, això m'ho prenc com un defecte i no una virtut, pels temps que corren. Es demana que funcionem més amb el cap que amb les emocions i els sentiments.

-És un gran aficionat a la informàtica.

-Sóc un gran consumista d'ordinadors i de les noves tecnologies, però no tinc ni cotxe ni carnet de conduir.

-Amb quina pàgina web inicial es connecta a Internet?

-A la de teatre i espectacles del *The New York Times*.

-Va tenir vocació d'actor?

-Hi ha vocació, però també aquesta vocació pot ser fruit d'una concepció de la vida. No es pot ser actor amb mentalitat de funcionari, per exemple.

-Sempre afirma que el més important en un actor és l'experiència.

-El millor actor sempre és el més vell, perquè l'actor treballa amb un material que són les seves experiències vitals. Com més sap de la vida, més bon actor pot ser. L'únic problema és que, quan ets un savi, comença a fallar l'instrument, el cos.

-A *Celobert*, però, interpreta un home casat, amb un fill...

-Els actors treballem tant amb experiències personals com amb la imaginació. Un actor és un gran mentider. Ha de crear il·lusió, convèncer el públic que allò és veritat. Això es pot fer amb materials propis, viscuts, o recrear-ho amb les dades que tenim de l'entorn. D'aquesta manera puc sentir com a pròpia l'experiència de ser pare, amb els problemes generacionals amb el meu fill, etc. Contínuament, els actors ens empapem, emmagatzemem material sensible per utilitzar-lo algun dia. Per tant, no necessàriament he de ser pare ni estar casat per interpretar Tom Sergeant.

-Aquest personatge és un home que pateix, amb una ferida oberta i que vol tancar.

-Sí, i d'una manera molt egoista. És un gran perdedor, amb una gran necessitat d'afecte i de fugir de la soledat.

Vol acabar amb la situació de desamor, que li produeix un dolor molt gran. Certament, és un senyor obert en canal, que sagna i que vol curar-se d'aquella ferida oberta fa cinc anys.

-¿Els personatges que interpreta són com un psicoanàlisi, per a vostè?

-És un gran avantatge de ser actor. A través dels personatges ens coneixem nosaltres mateixos. Estem obligats a bussejar dintre nostre, per cercar les emocions que necessita el personatge. Cada personatge nou és una introspecció, un exercici que normalment només es fa en etapes de crisi. Nosaltres ho fem habitualment. Si ho fem bé, arribem a tenir un coneixement de nosaltres mateixos molt ric. Així, els actors creixem com a persones a través dels personatges que interpretem.

-Molts anys d'actor, vol dir moltes anècdotes i contactes amb molts espectadors.

-El 1982 vaig estrenar a Madrid *Casa de nines*, d'Ibsen, amb molt d'èxit, i vam fer un any sencer de gira per tot l'Estat espanyol. A Sant Sebastià, un vespre, després de la funció, una parella de nòvios, de dinou o vint anys, em van dir: "Estem commocionats perquè és la primera vegada que hem anat al teatre, i estem impressionats: el que hem vist a l'escenari ens està passant a nosaltres".

-El seu nom sempre és sinònim de treball seriós i acurat.

-Curiosament, quan érem a Madrid representant l'obra d'Ibsen al Bellas Artes, ja era al teatre una hora abans de la funció, i un matrimoni llegia el noms dels actors: Amparo Baró, José Bódalo i jo, que era el tercer del repartiment. Quan van llegir el meu nom, la senyora va dir: "Entrem, perquè aquest senyor només treballa en obres serioses". Això em va marcar molt i em va fer prendre consciència de la responsabilitat cap al públic. I aquest ha estat sempre el meu objectiu.

-Vostè ha estrenat més de 40 textos teatrals.

-I per sort, sempre amb textos importants. Una carrera se la fa el propi actor. Hi ha d'haver una voluntat pròpia. Hi ha hagut moments que he tingut ofertes per fer un altre tipus de textos i de personatges, que segurament m'haguessin reportat un èxit i una popularitat més immediata, i uns diners més fàcils. Amb el temps he vist que un actor es defineix molt més pel que no fa, com deia Marsillach. Crec que des d'un principi potser no tenia gaire clar quin teatre volia fer, però sí quin no volia fer.

-Ecollir sempre vol dir renunciar.

-A base de dir que no a algunes ofertes, es va entendre com volia orientar la meva carrera actoral.

-¿La popularitat és una conseqüència de la seva feina?

-Claríssim. Mai és una finalitat. És un efecte secundari, i no s'ha de buscar.

-Més de trenta anys de professió, quinze anys de teatre a Catalunya. En aquest temps, ¿ha canviat molt el teatre?

-L'estructura del teatre des que vaig començar fins a l'actual ha canviat moltíssim. Hi ha hagut una democratització dins les estructures de l'ofici. Abans estava molt jerarquitzat. Avui no hi ha companyies estables; més ben dit, quan es va intentar formar una companyia estable al TNC, tothom s'hi va tirar al damunt. Crec que són necessàries, i s'aconseguirien més bons resultats. En canvi, i això és positiu, avui té accés al teatre, a la televisió i al cinema qualsevol actor que comenci, i pot fer el paper de protagonista.

-Fa teatre a Madrid i a Barcelona. Hi ha diferència?

-No tot el teatre que es fa a Madrid s'ha de menysprear, ni tot el teatre català és el millor del món. S'ha de ser més autocrític. I hi ha una certa injustícia, perquè a Madrid es parla amb admiració cap a Barcelona, i el fenomen a la inversa no es produeix. Hi ha muntatges teatrals bons i dolents, tant a un lloc com a l'altre.

-El musical cada vegada té més presència a la cartellera barcelonina.

-És bo que el teatre musical estigui normalitzat. Hi ha d'haver una varietat d'oferta, i el teatre musical és un aspecte en l'oferta teatral. El públic ha de poder triar. És un gènere més dins el teatre, i el mateix passa a Madrid, pot ser amb més megamusicals. El teatre musical no vol dir d'entrada teatre superficial. Es parla amb molt

desconeixement i hi ha molts prejudicis. Per sobre de tot ha de ser teatre, que té l'adjectiu de *musical*.

-Durant 14 anys, va fer el programa a RNE sobre teatre musical, *La Calle 42*, amb Concha Barral. ¿El va deixar per principis?

-Era molt feliç fent aquest programa, amb molta audiència, i que va fer descobrir el teatre musical a molts oients. Quan vam començar el 1985, gairebé no hi havia musicals a les cartelleres de l'Estat espanyol, mentre que el 1999 ja estava molt normalitzat, i alguna cosa hi havíem fet nosaltres. Va passar per molts directors generals i caps de programació, per diferents franges horàries, amb oients fidels, però a principis de la temporada 1999 estava molt enfeinat fent *Arte* a Madrid, rodant *Policías* per a Antena 3 al mateix temps, i ja tenia al cap que en algun moment l'hauria de deixar de fer; havia acomplert un cicle. La gota que va vessar el vas va ser un canvi d'horari.

-Va afirmar que *Àngels a Amèrica* al TNC havia representat un abans i un després en la seva carrera.

-Amb aquell muntatge, els actors que formàvem part d'aquella primera companyia del TNC érem conscients que estàvem obrint una nova etapa i estàvem posant en marxa un projecte, en què, ho he de dir, creia molt. El projecte del TNC d'en Josep Maria Flotats estava molt ben plantejat; altra cosa són les maneres. El contingut era bo, i va fallar el context. Però a més estàvem representant el millor text que s'ha escrit en els últims 25 anys, i el meu personatge és el més potent que he fet mai. Roy Cohn té tota la projecció i la força d'un Macbeth i d'un Ricard III.

Els anglesos diuen que aquests personatges són *bigger than life*, més grans que la vida, que l'ésser humà.

-La seva relació amb Flotats, ¿no ha impedit que li oferissin tornar a actuar al TNC?

-Tenia el compromís que amb Josep Maria Flotats faria *Àngels a Amèrica, La gavina i Arte*, i així ho vaig complir. Després de la seva destitució del TNC, vam estrenar *Arte* a Madrid i em vaig comprometre a fer-lo també a Barcelona. Vaig complir els meus compromisos a un preu molt alt, perquè representar-lo a Barcelona, volia dir que cada dia anava i venia de Madrid, ja que estava també rodant *Policías*. Després d'això, he de dir, que des del TNC em van oferir el protagonista de *Galatea*, de Sagarra, amb direcció d'Ariel Garcia Valdés. I vull que quedi clar, per evitar les males interpretacions, que mai m'he sentit boicotejat per l'equip del TNC pel fet de ser amic de Flotats. Després he rebut altres ofertes que tampoc he pogut fer o no em va interessar el personatge. I tinc ganes de treballar-hi amb tranquil·litat perquè l'etapa anterior del TNC va ser molt tempestuosa pels fet parateatral.

-Fins quan té ocupada la seva agenda professional?

-Actualment, només tinc el compromís amb Focus per fer *Celobert* fins a finals de juny, i tinc sense signar dues ofertes de sèries de televisió per a l'octubre, i un parell de projectes de teatre a Madrid, però em vull preservar.

-Entenc que té moltes ganes de dirigir.

-És evident que estic pendent d'aconseguir els drets d'una obra que em fa molta il·lusió dirigir. Vull sentir-me responsable de tot un espectacle. És una obra de teatre dramàtic, de gran èxit mundial, d'un gran autor universal, i que està a l'alçada dels textos que he fet darrerament.

-La seva situació és de privilegi.

-En sóc plenament conscient.

-¿Faria d'actor també dins aquest muntatge que vol dirigir?

-Vull fer la versió, tant catalana com castellana, interpretar i dirigir. I si hagués de renunciar a alguna cosa, seria a interpretar. Ara el que més m'atrau és dirigir.

-Amb la seva trajectòria, segurament dirigir pot ser una conseqüència lògica, de la mateixa manera que també podria ensenyar el que sap.

-He tingut ofertes de la Real Escuela Superior de Arte Dramático de Madrid per fer classes, però no formava part de les meves necessitats, i podia ser una distracció per a la concentració que exigeix el meu ofici d'actor. De moment, no tinc vocació pedagògica.

-A la seva pàgina web personal amenaça que algun dia escriurà un text teatral.

-Aquesta és una de les meves grans frustracions. He tingut una vocació literària, vaig escriure alguna cosa, però el meu esperit crític em va fer arraconar aquella idea. Però

veient una funció a Londres, el 1975, *Els fills de Kennedy*, un text americà molt compromès, vaig pensar que podia traduir-lo i així ho vaig fer. Arran d'això he fet traduccions de textos teatrals, ja que no tinc la capacitat de fabulació que ha de tenir un autor. Per exemple, vaig fer la traducció al castellà d'*E.R.*, de Benet i Jornet.

-La seva passió en les explicacions fa pensa que disfruta també molt en aquesta feina i en les seves interpretacions.

-Mai es pot fer un personatge si no es disfruta. Sé que a vegades és difícil; però, per tenir credibilitat i transmetre, l'actor ha de disfrutar a l'escenari, perquè el que expliquem són mentides que els espectadors han de creure, i no ens han de descobrir.

-Va dir que “el teatre és la meva dona, i el cinema i la televisió les meves amants”.

-Per sobre de tot sóc un actor de teatre. El mitjà és una qüestió d'adequació. I cada mitjà té unes exigències determinades a les quals l'actor s'ha de saber adaptar. Em vaig formar en el teatre i he crescut amb totes les meves interpretacions, que he fet en tots els mitjans en què pot treballar un actor. Dels tres mitjans, el teatre és l'únic en què l'actor pot ser responsable total del seu treball, perquè no hi ha intermediaris. Tampoc puc oblidar la meva faceta radiofònica.

JOSEP MARIA POU: UN ACTOR APASSIONAT I APASSIONANT

Josep Maria Pou és una persona apassionada en tot allò en què se submergeix, ja sigui un paper que ha d'interpretar o una entrevista. Al seu costat el temps passa de pressa, per la manera d'explicar i per la gran quantitat de coses que té per explicar. La seva carrera actoral està farcida de grans interpretacions, de papers importants que ha cuidat i mimat molt a l'hora d'elegir-los. Per Pou, la carrera se la fa el mateix actor, i ell ha tingut la sort de poder elegir una línia que ha format un pòsit, una credibilitat i un prestigi que pocs poden lluir. Ell ho fa amb elegància, amb humilitat, amb honradesa.

És una persona contradictòria. Fa 1,95 metres. No fuma. Viatja sempre que pot a Londres i Nova York. Defensa a capa i espasa la seva llibertat i independència, i afirma que sempre té la sensació d'estar de pas per tot arreu. També li agrada pensar que en qualsevol moment la seva vida pot fer un gir de 180 graus. Les paraules flueixen de la seva boca. Somriu sovint i el to es manté constant durant tota la conversa, i en cap moment apareix la pressa, sinó tot el contrari.

Té un pis de propietat a Barcelona, mentre a Madrid segueix vivint de lloguer. Fa trenta anys va començar a fer teatre a Madrid, i hi estava ben assentat. El 1987, TVE li va oferir treballar a Vida privada, de Sagarra, interpretant Frederic de Lloberola. Van venir a rodar a Barcelona i en les entrevistes de promoció es va comentar que era un actor català. Aleshores, Hermann Bonnin li va oferir treballar al Teatre Romea amb l'obra És així si us

ho sembla, de Pirandello. Això crea una alternança entre les dues ciutats. Després interpretarà el cardenal Cibo a Lorenzaccio, dirigit per Josep Maria Flotats i vindrà l'etapa Javier Tomeo amb tres textos de l'autor aragonès. L'octubre del 94 comença el rodatge d'Estació d'enllaç, interpretant el personatge del Manel, que acabarà quatre anys després, amb 148 capítols.

És també un gran amant dels musicals. Del seu admirat Sondheim, va interpretar deu funcions de Golfus de Roma, dirigit per Mario Gas, al Teatro Romano de Mérida. “El teatre musical m’entusiasma i en sóc un estudiós i especialista, sobretot després de 14 anys fent un programa radiofònic sobre el tema. Però també sóc conscient que no tinc les qualitats necessàries per cantar i ballar. No és el món en què em puc realitzar com a actor”.

El 1973 es produeix la seva primera incursió al cinema. En el seu currículum hi ha més de trenta pel·lícules, entre les quals destaca Amic/Amat, dirigida per Ventura Pons: “Un gran paper, una gran pel·lícula i una nominació al Goya”.

Josep Maria Pou ha rebut molts guardons: quatre premis de la Crítica de Barcelona, el Premi Sant Jordi de cinematografia, etc. Al Festival Internacional de Televisió de Venècia 2002 va rebre el premi Grande Canale per la seva interpretació del rei Joan II d'Aragó en el telefilm Carles, Príncep de Viana, producció de TV3. “Els millors premis són aquells que no t’esperes, i aquest n’és un. Els premis com la popularitat són una conseqüència de la nostra feina, i mai una finalitat. Però injecten moral”. També li han concedit la Medalla de la Ciutat de Mollet.

“Fins ara, tots els premis han estat a la meva feina d’actor i aquesta és una distinció a la persona que ha projectat la seva activitat més enllà de Mollet del Vallès”.

AUTOBIOGRAFIA

“Vaig néixer el 19 de novembre del 1944. Per tant, fa pocs mesos que he complert 58 anys, i no m’ho puc creure. Ho dic de veritat. Quan tenia 17 o 18 anys, em semblava que un senyor de 58 anys era molt gran, mentre que ara segueixo anant pel món -aquest és un tret molt personal-, amb el mateix apassionament i curiositat que aleshores. I encara tinc la sensació, i espero que per molts anys, que estic començant a fer coses. He viscut entre Madrid i Barcelona, i a l’inrevés. No m’agrada establir-me, sinó pensar que tot és provisional. No m’he casat ni he format cap família, ni tinc fills. Es pot pensar que és una opció covarda i egoïsta, però ho vaig triar així.

A la meva infantesa vaig tenir molt de contacte amb el teatre aficionat a Mollet del Vallès. El meu pare formava part de l’equip del Centre Parroquial de Mollet, i cada diumenge a la tarda anàvem tota la família al teatre a veure una obra diferent. També és cert que disfrutava més els dissabtes, quan muntaven els decorats. Als set anys, el 1952, ja vaig fer els Pastorets i moltes més funcions. Als 13 anys vaig anar a estudiar a la Universitat Laboral de Tarragona, amb una beca que em va aconseguir el meu pare. Van ser vuit anys d’ensenyament tècnic, no gaire interessant, però vaig aprofitar aquella estanda per impulsar activitats de teatre i crear una emissora de ràdio

que retransmetia als migdies per als 1.500 alumnes mentre menjaven.

Del 1963 al 1966 torno a Mollet i es repeteix la història: aconseguixo recuperar una emissora de ràdio i es crea un grup de teatre, fins que vaig a la mili. Vaig anar a la marina, a Cartagena, i allà demano muntar una obra de teatre per a la jura de bandera, concretament, *La venganza de Don Mendo*, en una adaptació en què només sortien homes. Després vaig aconseguir que el gener del 1967 em destinessin a Madrid. Allà, a les tardes estudiava teatre a l'Escuela de Arte Dramático, però no per ser actor, sinó per preparar-me com a locutor de ràdio, que era el que en aquells moments volia ser.

Adolfo Marsillach va muntar *Marat Sade*. La companyia era de Barcelona, i necessitava uns figurants, uns nois alts i forts, per fer d'infermers, i els va venir a buscar a l'escola. Em va agafar. L'experiència em va marcar molt, i l'estrena l'octubre del 1968 al Teatro Español de Madrid va ser determinant per acabar els estudis d'interpretació. Mentrestant, treballava a la ràdio i enregistrava llibres per a cecs. L'1 de juliol de 1970 vaig fer l'examen final de carrera d'art dramàtic, i quan vaig acabar, José Luis Alonso, director del Teatro María Guerrero, em va demanar si podia anar al seu despatx l'endemà. Em va oferir un paper a *Romances de Lobos*, de Valle Inclán. Vaig estrenar set obres, set grans títols, en tres temporades al Teatro María Guerrero. I des d'aleshores, durant 33 anys, no he estat mai aturat”.
